

בס"ד, יום ראשון כח' אב תשע"א

שם:

זמן:

מבחן שבועי מסכת חולין קבב – קכה (128)

א. (1) מה הם האופנים שיש לבאר בפלוגתת רבי יהודה ורבנן גבי האלל שיש בו כזית, ובמה תלוי הנידון? (2) האם עור האדם טמא מדאורייתא ומדרבנן, ומדוע? ומה דינו לאחר העיבוד מדאורייתא ומדרבנן, ומדוע? (3) מה דין עור חטרת של גמל לענין טומאה, ומדוע?

ב. (1) מאי חשוב "עור ראשו של עגל הרך", ומה דינו לענין טומאה? (2) מה דינם של עורות השרצים לענין טומאה (פרט), ומדוע? (3) האם העורות שנאמר בהם דדינם כבשר לענין טומאה, בכל גווני אמרינן הכי, ומדוע? (4) על אלו דברים אמרינן בסוגיין דיש להלך עליהם עד ארבעת מילין (באר היטב), והאם לעולם בעינן להלך עליהם ארבעת מילין?

ג. (1) טמא המפשיט את עורה של הבהמה, או שנגע בעורה המופשט, האם הבשר נטמא (פרט), ומדוע? והאם יש נפקא מינה לצורך מה מפשיט את עורה, ומדוע? והאם יש נפקא מינה באיזה טומאה טמא האדם, ומדוע? (2) באיזה אופן אמרינן בסוגיין דאפשר לטהר טלית מידי טומאתה, ומדוע? והאם בכל גווני דטומאה מהני אופן זה, ומדוע?

ד. 1) באר את ראיית רבה ממליקת עולת העוף להוכיח לא כחידושו של רב נחמן אמר רבה בר אבוה בענין טלית טמאה! והאם הוא מוכח, ומדוע? 2) האם הדין הנאמר לענין טומאה במפשיט עור הבהמה נאמר אף במפשיט עור השרצים, ומדוע? 3) האם הדין הנאמר גבי הכשר טלית על ידי קריעה נאמר אף בעור (פרט), ומדוע? והאם הדין הנאמר גבי בגד עור נאמר אף במפשיט עורה של הבהמה, ומדוע?

ה. 1) כיצד מטהרים תנור שנטמא, ומדוע? והאם בכל התנורים נאמר האי דינא? וכיצד יעשה הרוצה שתנורו כלל לא יקבל טומאה, ומדוע? 2) כזית בשר שלם שנשאר על עור ההפשט, מה דינו לענין טומאה (פרט)? 3) כיצד הדין בשני חצאי זיתים שנשארו על העור לענין משא, ומדוע? והאם היבא דכינסו למקום אחד הדין שונה?

ו. 1) כיצד הדין בשני חצאי זיתים שנשארו על העור לענין מגע (פרט), ומדוע? וכיצד דינם לענין טומאת אוהל, ומדוע? 2) הנושא שני חצאי זיתים, האם יש לחייבו משום משא, ומדוע? והאם באופן שתחובים בקיסם אחד הדין שונה? 3) מה דינו של כזית בשר מרודד על העור לענין משא מגע והיסט, ומדוע? ומה דינם של שני חצאי זיתים שיש בשר מרודד מחברן לענין מגע משא והיסט?

ז. 1) מה דינה של קולית המת לענין מגע משא ואוהל (פרט), ומדוע? ומדוע המשנה נקטה רק הדין גבי "נוגע"? 2) האם מוח שבפנים מעלה ארוכה מבחוץ? ואי נימא דמעלה ארוכה, האם אף באין בו מוח כלל או בשפה מעלה הוא ארוכה, ומדוע? 3) מה דינה של קולית המוקדשין לענין טומאה, ומדוע? והאם בעינין שיהיה בה מוח, ומדוע?

ח. 1) באיזה אופנים אמרינן בסוגיין דיש לצרף מגע חצי זית ואוהל חצי זית, ומדוע? ובאיזה אופנים אין מצרפים, ומדוע? 2) כיצד התבארו בסוגיין דברי רבי יוסי גבי מגע במלא תרווד רקב? ומהיכן הוכיחו דהכי הביאור בדברי רבי יוסי? 3) מת שפרס עליו חבילי מטה או סריגי חלונות, האם חוצץ הוא בפני הטומאה, ומדוע? והאם יש אופן של פריסה שהדין שונה, ומדוע?

ט. 1) מה היא דעתו של רבי יוסי בענין טומאה רצוצה? ומהיכן יש להוכיח (כתוב בקצרה)? והאם בכל גווני טומאה רצוצה הכי סבירא ליה? 2) כלב שבלע כזית מן המת ונכנס לבית, מה דינו של הבית, ומדוע? וכיצד הדין היכא דהכלב מת? והאם יש נפקא מינה היכן עומד הכלב, או מה רוחבו וחללו של צוארו, ומדוע?

י. 1) מה הם השלש טומאות הפורשות מן המת דרך שתי דיני טומאה נוהגין בהן, ואיזה שתיים נוהגין בהן, ומנלן? ומה רצו להוכיח מינה בסוגיין? 2) מה דינה של קולית הנבלה וקולית השרץ לענין מגע ומשא (פרט), ומנלן? 3) מה דינה של ביצת השרץ לענין אכילה ולענין טומאה, ומנלן? 4) מה דינו של הנוגע בעכבר שחציו בשר וחציו אדמה?

יא. 1) מה דינו של עכבר שבים לענין טומאה, ומנלן? והאם עכבר שביבשה שנכנס לים דינו שוה לעכבר של ים, ומנלן? 2) המסופק אם נגע בשרץ הצף על גבי המים, מה דינו ומנלן? 3) כיצד היתה תחילת יצירתו של הערוד, ומה דינו לענין טומאה, ומנלן? 4) מה נאמר על "ביברי דנרש" ומדוע? ולמאי נפקא מינה?

יב. 1) מה דינו של אבר המדולדל בבהמה לענין טומאת נבלה ולענין טומאת אוכלין, ומדוע? 2) מה דינו של תאנים שצמקו באיביהן לענין טומאת אוכלין ולענין תלישתן בשבת? וכיצד הדין היכא דהתייבשו אף העוקצין? 3) מה דינו של כרוב ודלעת לענין טומאת אוכלין, ומדוע?

יג. 1) מה הם האופנים שהתבארו בסוגיין בניאור פלוגתת רבי מאיר ורבי שמעון גבי שחיטה אי מהני להכשיר האבר המדולדל לענין קבלת טומאה? והאם יש להוכיח מביאורים אלו אי הדרם מכשיר הבשר אליבא דרבי שמעון, או דעצם השחיטה היא המכשרתו אף לקבלת טומאה, ומדוע? 2) הגדל בעציץ שאינו נקוב, מה דינו לענין טומאת אוכלין? והאם היכא דנופו נוטה חוץ לעציץ דינו שונה, ומדוע? 3) באר את ספק הגמ' גבי המשתחוה לחצי דלעת האם נעשית יד לחברתה!

יד. 1) כיצד יש לנהוג עם אבן הנמצאת בקרן זוית לענין בית המנוגע ומדוע? ומה הסתפקו בסוגיין בדינו? 2) מה דינו של אבר או בשר המדולדל בבהמה ומתה הבהמה, ומדוע? 3) מנלן דאבר מן החי טמא בטומאת נבלה? ומה דינו של הבשר מן החי, ומדוע? 4) מה דינה של הארכובה הנמכרת עם הראש לענין אבר מן החי, ומדוע? ומה דינה של הכוליא, ומדוע? והאם בחצי כוליא נמי הכי דינא, ומדוע?

בהצלחה!

תשובות למבחן חולין קרב קב

- א. (1) לדעת רב הונא דאמר דרבי יהודה איירי רק היכא דכינסו לאלל, ועל כרחך דאיירי בגוונא דהוי מעיקרא כמה חלקים, צריך לומר דרבנן דרבי יהודה סברי כדעת רבי עקיבא דעור מבטל לשני חצאי זיתים, ומשום הכי אין לצרפן. ורבי יהודה סבר כרבי ישמעאל דאין העור מבטלן. ואי נימא דלא כרב הונא, איכא למימר דאיירי בכזית שלם וסבר רבי יהודה דבין רבי עקיבא ובין רבי ישמעאל סברי דטמא, ורבנן סברי דכיון דאיירי בפלטתו סכין, אינו חשיב כבשר ובטל ולהכי אינו מטמא.
- (2) ללישנא קמא בגמ' עור האדם אינו מטמא מדאורייתא, משום דבעינן דומיא דעצם דאין גזעו מחליף, ועור הא גזעו מחליף. אמנם מדרבנן גזרו עליו טומאה כדי שלא יעשה אדם עורות אביו שטיחים [ואף דבכל עור המת איכא איסור הנאה, מכל מקום אי לאו משום חומר דכבוד אביו לא הוי גזרינן]. וללישנא בתרא בגמ' עור האדם טמא מדאורייתא, דלא חשיב גזעו מחליף משום דאינו עושה אלא צלקת. ומבואר במתניתין דעור האדם אף לאחר העיבוד טמא, ובהא כולי עלמא מודו דמדרבנן בעלמא הוא שמא יעשה עורות אביו שטיחים.
- (3) מבואר במתניתין דעור חטרת גמל הרכה דינה כבשר לענין טומאה, משום דנאכלת מחמת רכותה. ואמרינן בגמ' דרכה היינו דלא טענה משאוי, והסתפקו בגמ' בגוונא דהגיעה זמנה לטעון ולא טענה, וכן לאידך גיסא, היכא דלא הגיעה זמנה וטענה.
- ב. (1) מסקינן דלדעת עולא כל דהוא בן שנתו ועדיין יונק, עורו רך וראוי למאכל ולדעת תנא דמתניתין מטמא כבשר. ולדעת רבי יוחנן, כל היכא דיונק אפילו יותר מבן שנה, אכתי עורו רך. אמנם דעת רבי יוחנן דאליבא דהלכתא אין עורו מטמא, משום דבדעת יחיד נשנתה מתניתין.
- (2) לדעת תנא קמא דמתניתין רק עורות של אנקה כח לטאה וחומט דינם כבשר, ומסקינן דהיינו משום דדווקא אלו עורן רך. ורבי יהודה סבר דעורה דלטאה אינו רך ואין דינו כבשר. ודעת רבי יוחנן בן נורי דכל שמונה שרצים עורן דלא כבשר. ודעת רבי דאזלינן בתר קרא דכתיב בפרשת שרצים "הטמאים" לרבות עורן, וקאי רק אקרא בתרא דכתיב ביה תנשמת כח לטאה אנקה וחומט, אבל לא אקרא קמא משום דכתיב ביה למינהו והפסיק הענין.
- (3) אמרינן במתניתין דכיון דהילך בהם כדי עיבוד והיינו ארבעה מילין, בטלו מתורת אוכל ואינן מקבלים טומאה. ולדעת רש"י נכפי שהבינוהו התוס', סגי בהנחתן לפני הדורסן ואפילו שלא דרס עליהן. והתוס' כתבו דבעינן דווקא דריסה. וכן אמרינן בגמ' דכל היכא דטלאה לאוזן קופתו, נמי בטלה מתורת אוכל ואינה מטמאה.
- (4) אמרינן בסוגיין דלגבל לתפלה ולנטילת ידיים בעינן להלך אחריהם ארבעה מיל, ואם היה מהלך בדרך צריך לחזור לאחוריו עד מיל. ורב נחמן בר יצחק הוסיף דאף לענין עיבוד השיעור הוא בד' מילין. וגבל לדעת רש"י היינו המקבל על עצמו בשכר לגבל עיסתו של בעל הבית, דעד ארבעה מילין מחויב לטרוח משלו, וטפי משל בעל הבית. וכתבו התוס' דלא איירי במהלך בדרך. ובשם הערוך כתבו התוס' דאיירי במהלך בדרך, ועד ארבעה מילין יש לו לטרוח אחר גבל העושה בטהרה. ותפילה לדעת רש"י היינו להתפלל בציבור. ולדעת הערוך היינו ליטול ידיו לתפילה.
- ג. (1) הפשיט בכדי אחיזה, והיינו טפח או אחד מאן דאמר טפח כפול, הבשר נטמא, או משום דהוי יד לבשר [דעל ידו מטלטלין הבשר. והתוס' הוסיפו דבכהאי גוונא אין אפשרות לטלטל בבשר גופיה אלא בעור]. או משום שומר. והיכא דהטהור הפשיט עד כדי אחיזה ובא הטמא והמשיך להפשיטה, אם הפשיט בסתם דסדק העור והפשיטו, אמרינן במתניתין דאינו טמא. ונחלקו רב רב אסי האם עתה כולו אינו יד ושומר, או דמכל מקום טפח הסמוך לבשר אכתי חשיב יד או שומר. ואף להאי מאן דאמר דחשיב שומר הוא רק היכא דהפשיט יותר משלשה טפחים, אבל בהפשיט רק שני טפחים, כולי עלמא מודו דאינו יד ולא ושומר משום דאינו נוח להפשיטו הכי. ואם הפשיטו כפול לצורך חמת, כל עוד שלא הפשיט את בית החזה, אכתי חשיב מחובר והוי יד או שומר. ולדעת רש"י נחלקו רבנן ורבי יוחנן בן נורי האם לאחר שכבר הפשיט החזה, האם החיבור בצואר נחשב חיבור או דאינו נחשב חיבור. ומסקינן בגמ' דמתניתין איירי בטמא מדרבנן, דאילו בטמא מדאורייתא, לדעת רבה בר אבוה יש לגזור יותר מכדי אחיזה אטו פחות מכדי אחיזה ובכל גווי טמא.
- (2) אפשר לטהרה על ידי קריעתה, דעל ידי שקורעה בטלה הימנה שם טלית ושוב אינה מקבלת טומאה. ואמרינן בסוגיין דסגי בקריעת רובה, אבל בתנאי שלא ישאר בה כדי מעופרת, דאם נשתייר בה כדי מעופרת עדיין שם טלית עליה. ולדעת רבה בר אבוה הני מילי בטלית טבולת יום, דאמרינן דכיון דלא חש להטבילה, כן לא יחוש לקריעתה ואין חשש שלא יקרע רובה. אבל בטלית טמאה, לא מהני רוב דחיישינן שמא יחוס עליה ולא יקרעה רובה. ולדעת רבה, אדרבה בטלית טבול יום אין להתירה כלל על ידי קריעה, דחיישינן לרואים שיאמרו מטהרים טלית בת יומא ולא יסברו דמשום קריעה מטהרינן לה.
- ד. (1) ביארו התוס' דאף דמדאורייתא אסור להבדיל הסימנין, מכל מקום הקשו אמאי סגי ברוב מצומצם, הא כי היכי דחיישינן בקריעת רובה שמא לא יקרענה כולה, הוא הדין יש לחוש שמא לא ימלוך רובן ויש להצריכו רוב הנראה לעיניינן. ודחינן, דכהנים זריזים הם ולא חיישינן, אבל בעלמא שפיר חיישינן.
- (2) אמרינן דבעור השרצים כיוון דקשה להפשיטן, כל עוד שלא הפשיט כולן הוי חיבור.
- (3) לדעת ריש לקיש, קריעה בעור אינה מועלת משום דעור חלים ואפשר לחזור ולתופרו, והיינו דווקא היכא דקורעו באמציעתו, אבל מקצע מן הצדדים, אף לריש לקיש אינו חשיב חיבור ונטהר על ידי הקריעה. ולדעת רבי יוחנן אף בעור לא אמרינן דחלים, וכל שלא נשתייר בו כשיעור הראוי לעור, והיינו חמשה טפחים על חמשה טפחים, או כשיעור מעופרת (עיין תוס'), קריעתו מטהרתו. וללישנא בתרא בגמ', בעור דלא חשיב, לדעת רבי יוחנן אפילו נשתייר בו כדי מעופרת טהור. ולדעת ריש לקיש, בעור אפילו אם לא נשתייר בו כדי מעופרת טמא, מלבד היכא דבעי ליה למושב זב [כסא של עור], דכל דלא נשתייר בו בו חמשה טפחים טהור. ולענין מפשיט עורה של בהמה, כולי עלמא מודו דכל מה דהפשיט אינו חשיב חיבור, משום דמה דכבר נפשט אין סופו לחזור לבשר.
- ה. (1) בתנור גדול שיש בו תשעה טפחים, צריך לשוברו באופן שלא יהיה שבר בר ארבעה טפחים, וכן צריך לגרור את הטפילה, דאי לאו הכי הא אכתי חשיב מחובר מחמת הטפילה. ואם יש בו מעיקרא רק שבעה טפחים, סגי בשבר שלא יהיה רוב, והיינו דיחלקנו לשלשה חלקים. ואם חותכו לאורכו, אפילו יש בו רוב, כל שאין בו ארבעה טפחים טהור. ובתנור קטן, כל שאין בו טפח אינו ראוי לכלום וטהור. והרוצה שלא יקבל תנורו טומאה, לדעת חכמים יש לחלקו לשלשה חלקים דעל ידי זה בטל שמו ממנו, אבל לשני חלקים לא מהני דכיון דאי אפשר לצמצם לחותכם בשוה על כרחך דיש אחד גדול ואחד קטן, ובגדול יש עדיין שיעור תנור דהיינו ארבעה טפחים, וכן צריך לגרור גם את הטפילה. ודעת רבי מאיר דלא בעינן לגרור את הטפילה. ובתנור קטן [היינו מין אחר של תנור, וכתב רש"י דעשוי לתינוקות], כל דאין בו טפח אין שם תנור עליו וטהור.

2) לדעת לישנא קמא בגמ', אם פלטתו היה אינו בטל ומטמא במשא ובמגע. ואם פלטתו סכין הרי בטל ואפילו גדול כנפיא ואינו מטמא. ולדעת לישנא בתרא בגמ', כל דיש בו כזית אינו בטל.

3) לדעת רבי ישמעאל מטמא הוא במשא שהרי נשא כזית נבילה. ולדעת רבי עקיבא העור מבטלם ואינו חייב בין על מגע ובין על משא, וקאמר לרבי ישמעאל דכשם דבמגע מודה דאינו מטמא [וכדלקמן], אף במשא יש לו להודות דהא הוקשו מגע ומשא להדדי. וכתבו התוס' לעיל (קכב.), דאיכא למימר דאף לרבי ישמעאל הני מילי דכינסו, אבל אם לא כינסו אינו מטמא במשא משום דבטל.

ו. 1) לדעת רבי עקיבא בכל גווני אינו מטמא במגע משום דהעור מבטלן. ודעת רבי ישמעאל נחלקו בר פדא ורבי יוחנן, לדעת בר פדא, היכא דיגע בבשר גופיה שפיר יש לצרף שני נגיעות ומטמא במגע, אבל אם יגע בעור מאחוריו סבירא ליה לרבי ישמעאל דאינו טמא, משום דאין שומר לפחות מכזית [ודלא כתנא קמא דאחרים לעיל (ק"ח): דיש שומר לפחות מכזית]. ודעת רבי יוחנן דלעולם סבירא ליה לרבי ישמעאל דאין שני נגיעות מצטרפות. ולענין טומאת אוהל, לדעת רבי דוסא בן הרקנס אין שני חצאים מצטרפין. וכתבו התוס' דאיכא מיעוט בקרא דדווקא גבי משא יש לצרפן [עיין מהר"ם]. ולדעת חכמים שפיר יש לצרפן.

2) אי נימא דיש נוגע וחוזר ונוגע, שפיר טמא אף במשא. ואי נימא דאין נוגע וחוזר ונוגע, יש מאן דאמר דאינו מטמא במשא, דהא הוקש משא למגע. ודעת רבי ישמעאל יש ספק בגמ' האם סבירא ליה לענין משא דבעינן אתי לכלל מגע או דלא בעינן. והיכא דאין בו משום מגע, אף בתחובין בקיסם אחד לא יהני.

3) יש לישנא בגמ' דהיכא דפלטתו סכין אינו חשוב ואינו מצטרף לטומאה. ורק היכא דפלטתו היה דלא ביטלו בידיים חשיב בשר לטמא במגע ומשא. ואם יש בשר מרודד מחבר בין שני חצאי זיתים, אם הוא חיבור גמור יש בו אף טומאת מגע, ואי אינו חיבור גמור, אינו מטמא במגע, אבל במשא והיסט מטמא אף למאן דאמר דבעינן ישנו במגע.

ז. 1) במגע ומשא מטמאת בכל גווני. ואם יש עליה כזית בשר או יש בתוכה כזית מח, מטמאה אף באוהל. ואיכא מאן דאמר דאף באין בה כזית מח, אם המח מעלה ארוכה מבחוץ הרי חשיב אבר ומטמא הוא באוהל. ומתניתין דלא קתני אוהל, איירי בשאין עליה כזית בשר, וכן אין בתוכה כזית מח, דאם יש הא טומאה בוקעת ועולה. וסבירא ליה דאין מח מעלה ארוכה מבחוץ, או דאיירי בגוונא דשפה לרוחבה דנמי אין מעלה ארוכה. ולדעת רבי יוחנן מתניתין איירי אף בגוונא דיש טומאת אוהל, ותנא דמתניתין קרי לאוהל נגיעה.

2) לדעת רב יהודה בריה דרב חיאי, אין מח מעלה ארוכה למה שבחוץ. ולדעת אביי שפיר מעלה ארוכה, ואפילו אין בו מח כלל, משום דכיון דמחובר הוא לחי עתיד להעלות מח ועל ידי המח יעלה ארוכה. אבל אם שפה לרוחבה דמפסיק היניקה מכל צדדיה, סבירא ליה דאינו מעלה ארוכה. וכתבו התוס' דדעת רבי יוחנן דאף בשפה מעלה ארוכה.

3) קולית המוקדשין גזרו עליה טומאה משום דשימשה נותר, ואליבא דאמת סבירא לן דאפילו אין בו מח כלל יש בה טומאה, משום דשימשה נותר, אלא דלא שמעינן הכי ממתניתין דהא יש לאוקמי בשיש בה כזית מח, אלא מדבריו דרב מרי שמעינן לה.

ח. 1) לדעת רבי זירא יש לצרף היכא דהטומאה רצוצה בין שני מגדלים ומאהיל עליה, משום דטומאה רצוצה חשיבא כמליא טומאה והוי מגע, אבל בתנאי שהוא מאהיל על הטומאה, אבל דבר אחר מאהיל לא מהני. ולדעת אביי, כל אוהל פחות מטפח נמי חשיב מגע ומצטרף, אבל למעלה מטפח לאו מגע הוא ואין מצטרף עם מגע משום דשני שמות הן. ולדעת רבא אליבא דרבי יוסי כל אוהל חשיב מגע ומצטרף, מלבד היכא דיש דבר אחר מאהיל עליו ועל הטומאה, משום דשני שמות הן ואין מצטרפין.

2) אביי ביאר דאיירי במאהיל בפחות מטפח דכהאי גוונא חשיב נוגע והיינו נוגע בתרווד רקב דקאמר רבי יוסי דטמא, אבל בנגיעה ממש ליכא לאוקמי דהא אינו נוגע בכלו. ולדעת רבא איירי אף למעלה מטפח, משום דכל אוהל חשיב מגע לשיטתו. והוכיח הכי מהא דקאמר רבי יוסי דהפורס על המת חבילי מטה וסריגי חלונות הנוגע כנגד הנקב טמא, ועל כרחך דאיירי למעלה מטפח, דהא עד טפח כסותו דמת ואף שלא כנגד הנקב טמא. וחזינן דאף למעלה מטפח קרינן ליה נגיעה. ודעת אביי דאינו ראייה, משום דאיכא למימר דאיירי בפחות מטפח, ולא דמי לבגדיו משום דאין מבטל לחבילי המטה למת.

3) אם פרסן בפחות מטפח, לדעת רבא אינו חוצץ משום דהוי כבגדיו, ולדעת אביי חוצץ לפי דאינו מבטלו למת, מלבד אם נגע כנגד הנקב דאינו חוצץ. ואם קבעו בקורות העליה, הרי דינו כמחיצה בין בית לבית וכל דאין בו אויר טפח אכתני חשיב מחיצה וחוצץ.

ט. 1) סבירא ליה לרבי יוסי דאינה בוקעת ועולה, דהכי שמעינן מדקאמר התנא גבי תיבת המגדל שאין בה פותח טפח דרבי יוסי מטהר, ועל כרחך דקאי אהא דקאמרי רבנן דאם אין בה פותח טפח אף דפתחה לחוץ, מכל מקום טומאה בתוכה הבית טמא משום דטומאה בוקעת ועולה, ועלה קאמר רבי יוסי דטהור משום דאף באין בה טפח הוי אוהל לחצוץ בפני הטומאה. וכתבו התוס', דבקולית סתומה מודה רבי מאיר דטומאה בוקעת ועולה, משום דהוי כמת בכסותו דכולו טמא.

2) כל עוד שהכלב חי, הוי טומאה בלועה ואינה מטמאה באוהל. ואם הכלב מת ועומד על האיסקופא, לדעת רבי מאיר, אם יש ברוחב צוארו טפח, אפילו דאין בחללו טפח, אמרינן דמביא את הטומאה לבית דהא האיסקופא דינה כלפנים, ואם אין בו רוחב טפח אינו מביא את הטומאה לבית, מלבד היכא דיהיה בתוך הבית דהא טומאה בוקעת ועולה משום דאין בו פותח טפח. ולדעת רבי יוסי בעינן דאף בחללו יהיה טפח ובלאו הכי אינו מעביר את הטומאה [נרבי מאיר לשיטתו דאית ליה חוקקין להשלים]. ועוד קאמר רבי יוסי דאין האיסקופא כולה כלפנים אלא מכנגד השקוף ולפנים. ולדעת רבי אלעזר אזולן בטר נקב זנבו משום דדרך שם סוף טומאה לצאת. ולדעת רבי יהודה בן בתירא בכל גווני יש לטמא, משום דאף דרך פיו סוף טומאה לצאת כגון על ידי הקאה, וכן לא בעינן בצוארו טפח.

י. 1) שלש הטומאות הם: תרווד רקב, עצם כשעורה, וגולל ודופק. ותרווד רקב מטמא באוהל ובמשא אבל לא במגע דהרי אינו נוגע בכלו, והיינו תנא דפליג ארבי יוסי דאמר דיש אוהל הנקרא מגע ומטמא בתרווד רקב. ועצם כשעורה אינו מטמא באוהל, ולרש"י הוא הלכה למשה מסיני, ולתוס' הוא מקראי. וגולל ודופק אינן מטמאים במשא, ויש מאן דאמר דהוא מהלכה למשה מסיני. ויש מאן דאמר דמקראי ילפינן לה, וביארו התוס' דבמקראי איכא ריבויא לאוהל ולמגע [דפשיטה דקרא אמגע איירי], אבל אמשא ליכא גילוי.

2) קולית סתומה אינה מטמאה לא משום נבלה ולא משום שרץ, ואפילו יש בה כזית מח, דכתיב "בנבלתה" ודרשינן נמי ולא בקולית. [והתוס' ביארו דאין דרשא לקולית, אלא דכיון דלא מרבינן שומר אלא היכא דיכול ליגע, ממילא אימעטא קולית סתומה]. אמנם למאן דאמר דמח מעלה ארוכה מבחוץ, הא חשיב אבר ויש לה טומאה. ואם ניקבה אפילו בכדי חוט השערה, אם יש בה כזית מח יש בה משום מגע ומשא, וילפינן לה מדכתיב "טימא", דכל שאפשר ליגע במח שבפנים טמא ואפילו נגע רק בקולית.

3) כל עוד שלא ריקמה אינה אסורה באכילה ואינה מקבלת טומאה, וילפינן לה מדכתיב "השרץ" מה שרץ שריקם אף ביצה שריקמה. וכתבו התוס' בתירוץ אחד דזה הוא המקור אף לאכילה.

4) לדעת תנא קמא דווקא היכא דנגע בחלק שהשריץ יש בו טומאה, ואיכא לישנא בגמ' דבעינן דשריץ לכל אורכו. ולדעת רבי יהודה, אף הנוגע בחציו עפר שכנגד החציו בשר טמא. והני מילי היכא דבאותו צד השריץ על פני כולו.

יא. 1) עכבר שבים אינו טמא, דהא כתיב "על הארץ", ואף אם ירד לים מטמא משום דכתיב "השורץ", ומשמע בכל מקום ששורץ, וליכא למימר דהשורץ אתי לרבות עכבר דים, ועל הארץ אתי למעט דווקא על הארץ מטמא, דהא לא מסתברא, דהא כיון דים נמי מקום טומאה הוא, אמאי בעינן שיהיה על הארץ.

2) ספק טומאה צפה טהור ואפילו ברשות היחיד, וילפינן לה מדכתיב תרי "על הארץ".

3) תחילת יצירתו היתה על ידי הרבעת צב עם נחש, ואף שאין עיבורן ותשמישן שוה, מכל מקום נעשה נס לפורענות להפרע מן הרשעים. ודינו לענין טומאה כצב דילפינן לה מלמינהו דכתיב בצב.

4) נאמר עליהם דאינן מן הישוב. ולרש"י היינו שרצים הגדלים בביברות באותו מקום הנקרא נרש, דאין דינן כשרץ השורץ על הארץ. והתוס' כתבו דשמות מקומות הן, ונאמר עליהם דאינם מן הישוב ולא עליהם נאמר "שמעו כל יושבי חלד", משום דרשעים הם.

יב. 1) אבר המדולדל שמעלה ארוכה אינו טמא לא משום אוכלין ולא משום נבלה, דהא מחובר הוא. ואם אינו מעלה ארוכה אינו חשיב חיבור וטמא הוא משום טומאת אוכלין [אם יוכשר ויגע בשרץ], אבל לא בטומאת נבלות משום דכתיב "כי יפול" ודרשינן עד שיפול.

2) לענין טומאת אוכלין לא חשיבי כמחוברין כי היכי דאבר המדולדל לא חשיב חיבור לענין טומאת אוכלין. אבל לענין שבת חשיב מחובר ויש איסור לתלוש, מלבד היכא דייבשו אף עוקציהן דאף לענין שבת חשיבי כתלושין.

3) כרוב ודלעת שייבשו לא חשיבי אוכל לענין קבלת טומאת אוכלין משום דאינם עומדים לאכילה. אבל אם תלשן לחין, אפילו דכוונתו ליבשן מקבלים טומאה.

יג. 1) לדעת רבה כולי עלמא מודו דיש יד להכשר, אלא נחלקו אם בהמה נעשית יד לאבר. ולדעת אבוי כולי עלמא מודו דלא איירי הכא מדין יד אלא נחלקו אי אוחז בקטן ואין גדול עולה הימנו חשיב גוף אחד או לאו. ולדעת רבא נחלקו אי יש יד להכשר. ולדעת רב פפא איירי במחשב קודם הכשרו, ונחלקו אי מהני מחשבת אוכלין קודם הכשר. ולדעת רב אחא בריה דרב איקא איירי בניתוה דהם על האבר ונתקנח בין סימן לסימן, ונחלקו אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ומכשרת כבר מעיקרא, או דאינה לשחיטה אינה לבסוף ואינה מכשרת. ולדעת רב אשי כולי עלמא מודו דיש יד להכשר, אלא נחלקו אי הדם מכשיר ושפיר איכא הכשר, או דהשחיטה מתרת ולאבר הא לא מהניא שחיטה. וכתבו התוס' דמלבד רב אחא בריה דרב איקא ורב אשי כולי עלמא מודו דלרבי שמעון שחיטה מכשרת, דאפילו דאין האבר נותר בשחיטה, מכל מקום איכא למימר דאי הוי יד הוי הכשר.

2) דינה כתלוש ומקבלת טומאת אוכלין, ואם נופה נוטה לחוץ, לדעת תנא קמא הכול יונק דרך הנוף וחשיב מחובר. ולדעת רבי שמעון אין הנוף מועיל לעיקר ומה שכנגד האויר טהור, ומה שלא כנגד האויר טמא.

3) או דהספק הוא לענין יד לטומאת אוכלין משום דהחצי שנעבד אסור בהנאה ולדעת רבי שמעון אינו מקבל טומאת אוכלין משום דאינו ראוי לאכילה, ויש להסתפק האם נעשה יד לחלק המקבל טומאה. או דהספק הוא האם החלק שאינה עבודה זרה נעשה יד להעביר טומאת עבודה זרה [מדרבנן].

יד. 1) אם דינה להחליץ, יש לחולצה כולה משום דכתיב "אבן". אבל אם הבית חייב בנתיצה אינו נותץ אלא את הצד שבבית המנוגע, משום דכתיב "ונתץ את הבית" ולא שתי בתים. והסתפקו בסוגיין אי האבן נעשית יד להכניס טומאה לבית חבירו כדין אבן המנוגעת שמטמאת באוהל.

2) כיון דמיתה עושה ניפול, חשיב כאילו האבר או הבשר נפל כבר מחיים, והאבר מטמא משום אבר מן החי, והבשר שאינו מטמא משום אבר מן החי, מטמא הוא רק טומאת אוכלין על ידי הכשר.

3) אבר מן החי מטמא מדכתיב "וכי ימות מן הבהמה". אבל בשר מן החי אינו מטמא דהא כתיב "וכי ימות" פרט לבשר דאינו מת משום דמעלה ארוכה. אי נמי משום דכתיב "מן הבהמה" ובעינן דומיא דאבר דיש בו גידין ועצמות, ולחד מאן דאמר בעינן אף בשר מלבד הגידין והעצמות.

4) לגירסא דידן הוא פלוגתא בין רבי לרבי עקיבא, משום דאין בה אלא עצם וגידין ואין בה בשר, ונחלקו אי דרשינן דומיא דרוב איברי הבהמה שיש בהם אף בשר, או דסגי בהא דיש רק גידין ועצמות. והתוס' כתבו בשם ריב"א דבארכוהו כולי עלמא מודו משום דהכי היא מתחילת ברייתה. ולענין כוליא, רק לדעת רבי יוסי דינה כאבר, משום דלדידיה סגי בהא דאין גועו מחליף ואף דאין בה עצם. וכתבו התוס' דמכל מקום חצי כוליא אינה חשיבה אבר, דלענין הא מודה רבי יוסי דדרשינן דומיא דבהמה דהוי דבר חשוב.